

Fakta om overgrep

I Norge er myndighetsalderen 18 år. Det vil si at alle under 18 år er å betrakte som barn, de er beskyttet i henhold til lov om barneverntjenester og FNs konvensjon om barns rettigheter.

A close-up photograph of a person's right hand holding a brown, textured pencil. The hand is positioned in the center-right of the frame, with the fingers wrapped around the pencil. The pencil has a yellow eraser at the top and a yellow lead tip at the bottom. The person is wearing a dark, woven bracelet on their wrist. The background is a plain, light blue surface.

I straffeloven opererer vi med et begrep som "seksuell lavalder", som i Norge er 16 år.

Fra rapporten etter internasjonal konferanse om seksuelle overgrep mot gutter og menn,
The Power to Hurt – The Power to Heal 29.-30. januar 2009

Minst 5 % av den mannlige befolkningen i Norge er utsatt for seksuelle overgrep.

Dette er et høyt tall, men det reelle tallet på utsatte gutter og menn er sannsynligvis mye høyere. I tillegg er et ukjent antall barn og voksne berørt, fordi de står i nær relasjon til en utsatt.

De større undersøkelsene som har blitt gjennomført i Norge rapporterer tall på 7-14 %. Generelt viser de omfangsundersøkelser som finnes forholdsvis store ulikeheter i resultat. Variasjoner i metode, utvalg, svarprosent og definisjon av overgrep gjør at det er vanskelig å få en god sammenligning. Noen undersøkelser kan tyde på at like mange gutter som jenter er utsatt for overgrep. Fokuset på gutter som utsettes for overgrep er likevel svært lite, og det er derfor en stor utfordring å beskrive omfanget av dette temaet tilstrekkelig.

Senter for seksuelt misbrukte menn (SSMM) i Oslo rapporterer om at en av tre (32 %) av mennene de er i kontakt med, er utsatt for overgrep av kvinner. At kvinner forgriper seg på gutter eller menn er derfor ikke et sjeldent unntak, men noe som forekommer forholdsvis ofte. I de fleste tilfeller der kvinner forgriper seg på gutter eller menn, kjenner den utsatte overgriperen. 50 % av de kvinnelige overgriperne, forgriper seg på sine egne barn. I disse tilfellene er ettervirkningene av overgrepene ofte svært alvorlig og relasjonen er mer preget av vold.

Konferansen pekte med stor tydelighet på sammenhengen mellom samfunnets taushet og manglende ansikt på overgrepsutsatte gutter og menn. Det er behov for å få plassert overgrep mot gutter og menn som et kulturelt bestemt og sosialt akseptert problem. Det er en del av problemet at dette ikke blir gjort i tilstrekkelig grad.

(Satt sammen av Tomm Erik, Redaksjonen utsattmann)

Hyppighet, utsatte

Det finnes mye ulikt tallmateriale. En av grunnene til dette er metodologiske ulikheter og bruk av ulike definisjoner i de forskjellige undersøkelsene. Av landets mannlige innbyggertall konkluderer disse undersøkelsene med følgende tall om å ha vært utsatt for seksuelle overgrep:

Sæthre og Holte 1986:

Totalt: 14% menn

Alvorlig: 9% menn

Folkehelsa, 1994:
Totalt: 7% menn
Alvorlig: 5% menn

E. K Norman:
5% opplever (før de er 18 år) gjentatte, alvorlige seksuelle overgrep

Finkelhorn USA 1979:
Totalt: 9% menn

Finkelhorn USA 1985:
Totalt: 16% menn

NOVA (2007)
8% av guttene oppga at de var blitt utsatt for et mildt seksuelt overgrep.
7% av guttene oppga å ha opplevd alvorlige seksuelle krenkelser.

Folkehelsa (2007:8)
Rapport om voldsutsatt ungdom i Norge – resultater fra helseundersøkelser fra 6 fylker

Minimum 100 000 menn over 18 år har vært utsatt for seksuelle overgrep som barn i Norge
Basert på antall innbyggere og laveste prosent oppgitt i forskning.
Det er ingen geografiske eller sosiale forskjeller når det gjelder utbredelse

Det er stor enighet om at det antas store mørketall, i særdeleshet når det gjelder mannlige utsatte, funksjonshemmede utsatte og kvinnelige overgripere. Det er derfor nødvendig å sette lys på disse gruppene.

Overgriper

Overgriper er både menn og kvinner

Far, mor, stefar, stemor, besteforeldre, søsken, læreren, treneren, speiderlederen, naboen, venn av familien, fremmede menn eller kvinner

Svensk undersøkelse:
Menn sto for 70-80% av overgrepene
Kvinner sto for 20-30% av overgrepene
Familiemedlemmer stod for 37% av overgrepene

Sæthre Holter og Jebsen 1986
Kvinner sto for 20% av overgrep mot gutter

The National Center for Child Abuse and Neglect, NCCAN 1981
Kvinner sto for 24% av overgrep mot gutter

Finkelhor, Williams, Burns, & Kalinowski 1988
Kvinner sto for 40% av overgrep i barnehager

Senteret for seksuelt misbrukte menn, Oslo 1998-2009
Menn sto for 65-85% av overgrep mot gutter, variable prosenter fra år til år
Kvinner sto for 15 til 35% av overgrep mot gutter, variable prosenter fra år til år

Female sex offenders, Julia Hislop 2001
Boken estimerer at tre millioner mennesker I USA har vært utsatt for overgrep fra kvinner. Hun mener at barn og unge ikke er nok beskyttet og behandlet fra disse traumene fordi samfunnet ikke tror at kvinner kan være overgripere. I boken tar hun for seg hvorfor samfunnet ikke snakker om kvinnelige overgripere og hvordan hjelpe- og straffeapparatet ikke ser overgrep fra kvinne

Kvinnelige overgripere
50% av overgriperne er mødre som begår overgrep mot egne barn (Faller 1995)
30% av overgriperne er i profesjonelt forhold til barna (Faller 1995)
Resten er stemødre, bestemødre, familie, naboer m.m (Faller 1995)

Overgrep gjort av mor ser ut til å gi de mest alvorlige ettervirkningene
Der mor bruker vold under overgrepene, er det ofte grov vold (Marianne Lind)

Menn utsatt av kvinner
Ofte vanskeligheter med å sette ord på overgrepene fordi de har foregått i omsorgssituasjoner

Hvorfor synes mange menn det er så vanskelig å fortelle om overgrep
Redd for ikke å bli trodd
Redd for at folk skal synes synd på dem
Vil ikke være svak
Vil beskytte familien sin
Føler skyld/ at de har gjort noe galt
Klarer ikke å sette ord på det
Er glad i overgriper
Overgripe truer med motanmeldelse
Redd for å miste venner, bli sett på som ekkel

Flertallet av nye brukere på Senteret for seksuelt misbrukte menn har aldri tidligere fortalt noen om at de har vært utsatt for seksuelle overgrep
På SSMM har flere hundre menn som har jobbet med seg selv for å få en bedre livskvalitet oppgitt hva de opplever som utfordringer i det voksne liv. Noen av

de seinvirkningene de selv har definert som følge av seksuelle overgrep er systematisert etter frekvens og er:

De aller fleste menn som oppsøker senteret oppgir:

- Negativ selvfølelse
- Isolasjon
- Angst
- Depresjon
- Selvmordsproblematikk
- Skyldfølelse
- Skamfølelse
- Sorg
- Savn
- Snillisme
- Dissosiering
- Vegring for fysisk, følelsesmessig og psykisk nærhet
- Evner ikke å ta initiativ til eller å ha nære relasjoner

Ganske mange oppgir:

- At de er over- hensynsfulle
- Plages av søvnforstyrrelser og mareritt
- Konsentrasjonsproblemer
- Dysleksi
- Uryddig eller kaotisk privatøkonomi
- Kaotisk rotete hjemme
- Over- pertenlige
- Stort kontrollbehov
- Tannlegevegring

Aktuelle men ikke så vanlige seinvirkninger:

- Fobier
- Spiseforstyrrelser
- Psykoser
- Rusavhengighet
- Ensomhet
- Grenseløshet
- Identitetsproblemer
- Erekttil dysfunksjon
- Seksuell frustrasjon
- Fysisk nummenhet
- Samlivsproblemer
- Sinne
- Apati
- Beslutningsvegring

- Fullføringsvegring
- Homohat
- Kvinnehat
- Vegring for personlig hygiene

(Av Endre Førland, faglig leder ved SSMM,
Senteret for seksuelt misbrukte menn
post@ssmm.no)

Politiet vil etterforske saken så man kan se om man kan finne bevis for at den påståtte handlingen virkelig har skjedd. Dette vil dels kunne skje ved en undersøkelse av barnet hos barnelege, dels gjennom samtaler hos barnepsykiater og dels ved å bruke de andre kontaktene i barnets nærmiljø som kan gi opplysninger om barnet. Dersom politiet mener at det er hold i saken, vil den bli oversendt til statsadvokaten som tar ut tiltale. Etter at det er tatt ut tiltale vil saken bli ført for retten. Som oftest medfører overgrep mot barn fengselsstraff.